

Historiador, editor i pedagog. Nascut a Barcelona, es llicencià en Filologia Romànica a la UB, treballà en tasques editorials durant bona part de la seva vida laboral i fou responsable, com a cap de redacció, dels llibres pedagògics de Teide. El 1948 el doctor Jordi Rubió el va escollir, juntament amb Josep Vallverdú, com a ajudant en les tasques de recerca de documents culturals dels segles XIV i XV. Treballà anys sota les ordres de Jordi Rubió, a l'Arxiu de la Corona d'Aragó. El doctor Rubió manifestà sempre molta confiança en la seva forma de treballar, conscienciosa, responsable, que no deixava res per comprovar. Sabia llegir bé els documents, segons el parer del seu mestre, qualitat que el doctor Rubió no descobria pas en tots els que entren als arxius. Fou l'autor, el 1954, de la primera *Història de la Literatura Catalana* feta a la postguerra, llibre avui pràcticament introbable i prologat per Jordi Rubió. És una documentada història, de tall clàssic, feta amb el material existent a l'època, anterior a la creació de Càtedres de català a les universitats. Fou obra de consulta imprescindible per al gran públic, si descartem resums com els de Martí de Riquer o la informació que rebien els assistents als EUC.

Paral·lelament es dedicà a la traducció d'algunes obres de caràcter religiós, catecismes, volums enciclopèdics o obres d'assaig d'arrel cristiana, com *Reeixir*, de Michel Quoist; fou diverses vegades jurat dels premis de Santa Llúcia, professà en els cursos de Rosa Sensat per a mestres, i intervingué com a coautor en obres de caràcter molt divers: *Castellcir, segles XII a XVI*, *Dels fets e dits del gran Rey Alfons*, *La Volta en carro als Països Catalans*, *Història Contemporània de Catalunya*, *La Vall del Tenes, natura, passat i present d'un racó del Vallès*. Particularment interessant i útil és el *Retaule de la Vida Medieval: textos catalans coetanis*, que redactà en solitari. És un frís molt ric d'allò que van dir els nostres prosistes i poetes clàssics o els escriptors curials sobre la vida de cada dia en els temps respectius. Coneixia molt bé la literatura de creació i els tractats dels nostres autors medievals, i a conseqüència de les seves recerques en els Registres de Cancelleria era també un documentadíssim especialista en els secretaris reials dels segles XIV i XV, particularment del regnat del Magnànim.

Joan Ruiz Calonja va publicar, en edició no venal, unes memòries amb el títol *Calaix dels Records* (Santa Eulàlia de Ronçana, 2005), detalladíssimes i molt vives sobre la seva doble trajectòria, personal i professional; imprescindibles per a qui vulgui tenir una visió aprofundida de la trajectòria d'aquesta personalitat del nostre món cultural tan interessant com honesta i discreta.

A partir de 1980 el trobem participant de la vida social i cultural de Santa Eulàlia de Ronçana, on tenia segona residència des de feia anys i on determinà de viure exclusivament. Intervingué

decisivament en la consolidació de la revista *Ronçana*. Fou aleshores que agafà la direcció del Centre d'Ensenyament Mitjà de Santa Eulàlia i va aconseguir transformar-lo en l'IES «La Vall del Tenes», que engloba quatre poblacions de la zona. Hi va desenvolupar una intensa activitat, i en complir-se els vint-i-cinc anys del centre va rebre diversos homenatges, entre ells la Creu de Santa Eulàlia, de l'Ajuntament, 2008, i el Premi Memorial Joan Rafart 2009, atorgat per L'Opinió Catalana. Anteriorment, el 1987, el Col·legi de Doctors i Llicenciats li havia atorgat el Premi «Ramon Fuster i Rabés».

Era una figura alta i seca, de veu greu i posat aplomat, gestos lents. Discret i poc garlaire, aparentment tímid i distant, en privat feia mostra d'un humor molt encomanadís, i era coneixedor d'infinat d'anècdotes de la història cultural. En el seu traspàs Ramon Vilageliu, a *El Punt* (4-02-10), publicava un article on en lloava el «gest imperceptible però poderós».

El doctor Rubió deia d'ell: «dotat de gust propi, ample i comprensiu, seriós i en possessió d'una virtut reflexiva que tot d'una es manifesta en la seva parsimònia en el parlar i la seva independència en judicar».

Josep VALLVERDÚ